

כתוב לאחר מכן: "ויהי דבר ה' אליו [אל אליהו] לאמר: לך מזה, ופנית לך קדמה, ונסתרת בנחל כרית". וכתוב להלן: "והערבים מביאים לו [לאליהו] לחם ובשר בבקר וגו'".

מהיכא [מהיכן הביאו לו העורבים]?

אמר רב יהודה אמר רב: מבי טבחי דאחאב [ממטבחו של אחאב] (1003).

כתוב להלן: "ויהי מקץ ימים וייבש הנחל, כי לא היה גשם בארץ".

כיון דחזא [כיון שראה] הקדוש ברוך הוא דאיכא צערא בעלמא משום שלא ירד גשם, רצה שיחזיר לו אליהו את מפתח הגשמים כדי להוריד מטר. וגילגל הדבר שיחזיר לו, כדלהלן.

כתיב: "ויהי דבר ה' אליו לאמר קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם, הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך". ואכן כך היה, כפי שמסופר שם.

וכתיב להלן: "ויהי אחר הדברים האלה, חלה בן האשה בעלת הבית, ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה".

"ותאמר אל אליהו: מה לי ולך איש האלקים באת אלי להזכיר עוני ולהמית את בני?"

בעא אליהו רחמי למיתן ליה אקלידא דתחיית המתים [ביקש אליהו שיתנו לו מן השמים את המפתח של תחיית המתים], כדי להחיות את בנה של אותה אלמנה.

אמרי ליה מן השמים: כל מפתחות אוצרותיו של הקדוש ברוך הוא נמסרו ביד שלוחים ממונים. אבל שלש מפתחות — לא נמסרו מעולם לשליח, ואלו הם:

של חיה [יולדת], ושל גשמים, ושל תחיית המתים.

ואם ניתן לך עתה גם את מפתח תחיית המתים, בנוסף למפתח גשמים שכבר נמצא בידך, יתמהו ויאמרו: שתיים [שני מפתחות] ביד תלמיד, ורק אחת ביד הרב!?

אייתי הא — ושקיל האי [הבא את מפתח גשמים, וניתן לך את מפתח תחיית המתים].

ומנין לנו שכך היה?

דכתיב שאמר אחר כך הקדוש ברוך הוא לאליהו: "לך הראה אל אחאב, ואתנה מטר". לא אמר לו הקדוש ברוך הוא "ותן מטר", אלא "ואתנה מטר". הרי שנטל הקדוש ברוך הוא מידו את מפתח הגשמים, ונתן מטר.

דרש החוה גלילאה קמיה דרב חסדא: משל דאליהו, למה הדבר דומה?

לגברא דטרקיה לגליה, ואבדיה למפתחיה [לאדם שטרק ונעל את השער שלו, ואיבד את מפתח השער]. כך אליהו, נעל שערי מטר, ולבסוף איבד את מפתח הגשמים. שלא נפתח השער על ידו.

דרש רבי יוסי בציפורי: אבא אליהו [אליהו חביבי וגדולין] קפדן הוא. שהרי כעס על

קיג-ב

1003. כתב היעב"ץ, שהיה הבשר משחיתו של עובדיהו, וזכה בו אליהו מן ההפקר, כעובדא

יהיה מטר והלך לו, דומה לאדם שסגר אוצרו במנעול, ונטל המפתחות בידו. יד רמה.

אחאב ואמר: "חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר".

הוה רגיל אליהו למייתי גביה [לבוא אליו, אל בית מדרשו של רבי יוסי] כל יום.

לאחר שדרש רבי יוסי כך, איכסיה מיניה תלתא יומי [נתכסה ממנו אליהו שלשה ימים] — ולא אתא [ולא בא אליו].

כי אתא [כשבא אליהו לבסוף, לאחר שלשה ימים], אמר ליה רבי יוסי: אמאי לא אתא מר [למה לא באת עד עתה]?

אמר ליה: קפדן קרית לי [משום שקראת לי קפדן]!

אמר ליה: הא דקמן [הרי לפנינו הוכחה] דקא קפיד מר [שאתה קפדן], שהקפדת על שאמרתי עליך דבר זה, ולא באת אלי שלשה ימים! (1004)

"ולא ידבק בידך מאומה מן החרים". כי כל זמן שרשעים בעולם, חרון אף בעולם וכו'.

מאן רשעים?

אמר רב יוסף: גנבי. אלו שגונבים מן החרם (1005) (1006).

תנו רבנן: רשע בא לעולם (1007) — חרון בא לעולם. שנאמר: "בבוא רשע בא גם כונו ועם

דדיו במס' בבא מציעא [כד ב.].

1004. לכאורה תמוה, למה היה צריך לומר לו כך, יכול היה לומר לו: אכן, אמת הוא שאתה קפדן, שהרי הקפדת על אחאב! וכן, מה תמה אליהו ושאלו: קפדנא קרית לי? הרי באמת היה קפדן!

וביאר בתורת חיים, שתלמיד חכם שכועס, אין זו ריעותא וחסרון, כי התורה מרתחת בו. שכיון שרואה את הרשע עובר על מצות ה', מקנא קנאת ה' צבאו — ת ומקפיד עליו. והיא מדה טובה, וזכות היא לו.

וזהו שטען לו אליהו: קפדנא קרית לי? הרי על קפידתי זו, שהקפדתי על שעבד אחאב עבודה זרה, אין ראוי לכנותני קפדן!

והשיב לו רבי יוסי, הא דקמן דקפיד מר! והרי מה שהקפדת עלי, לא לקנאת ה' הקפדת, אלא לכבוד עצמך. הרי שראוי לקרותך קפדן.

1005. אבל אין מדובר על אנשי עיר הנדחת, שהרי כבר נאמר קודם לכן "הכה תכה את יושבי העיר וגו'".

1006. וביערות דבש ביאר, שהרי נודע כבר שהחמירה תורה בגנב יותר מגזולן, היות והוא עושה עין של מעלה כאינו רואה ח"ו. והנה כתיב "מתן בסתר יכפה אף", שהעושה חסד בסתר, שאין כוונתו לשום יוהרא או החזקת טובה, אלא רק לשם שמים, יכפה אף. אבל גנב, שעושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה, אם כן, לא שייך מתן בסתר יכפה אף, שהרי לדעתו אין הקדוש ברוך הוא רואה בכל מעשה בני אדם. וזה כוונתם: בזמן שהרשעים בעולם, חרון אף בעולם. ולכאורה קשה, איך החליט דבר זה, הרי מתן בסתר יכפה אף! ועל זה מתרצת הגמרא: מאן רשעים — גנבי, והם עושים עין שלמעלה כאינה רואה, ולכן לא תועיל צדקה בסתר.

1007. תמה השפת אמת [הובא בענף יוסף], היאך יתכן שבבא אדם לעולם יהיה רשע, הרי יש בחירה חפשית! ואפילו אם נפרש דהיינו שלבסוף יהיה רשע, מכל מקום היאך יתכן שכבר כשבא לעולם, בא עמו חרון, הרי הקדוש ברוך הוא דן את האדם באשר הוא שם!

קלון חרפה" (1008).

רשע אבד מן העולם — טובה באה לעולם.
שנאמר: "ובאבד רשעים רנה".

הרעה נאסף הצדיק". "מפני הרעה", קודם
שתבוא הרעה — "נאסף הצדיק". הרי
שלאחר שמת — באה הרעה.

צדיק נפטר מן העולם — רעה באה לעולם.
שנאמר: "הצדיק אבד ואין איש שם על לב,
ואנשי חסד נאספים באין מבין, כי מפני

צדיק בא לעולם — טובה באה לעולם,
והרעה מפסקת. שנאמר כשנולד נח: "זה
ינחמנו ממעשינו ומעצבונו ודינו" (1009).

הדרן עלך פרק כל ישראל יש להם חלק, וסליקא לה מסכת סנהדרין

1008. כתב הרש"ש, ש"קלון" מלשון קלוי באש.
ונרדף עם לשון "חרון", שהוא גם כן מלשון
"חרה מני חורב".

1009. מסיים את הפרק בזה, לפי שכל הפרק
מדבר בימות המשיח, וגמול ועונש שלעתיד,
והשבועה שנשבע ה' לנח, שלא יביא עוד מבול,
היא לנו הוראה על ברית השבועה אשר עמנו.
שנאמר: כי מי נח זאת לי וגו' כן נשבעתי מקצוף
עליך ומגער בך. ואז טובה בא לעולם וכו'.
מהרש"א.

וביאר על פי האי דאיתא בזהר [פרשת
אחרין]: מאן דפגים בעריות, אי אוליד בר בההיא
זימנא איהו רשיעא, דקוב"ה שביק להו לשיאצי
להו לעלמא דאתי.

אם כן, על נולדים אלו שייך שפיר לומר:
רשע בא לעולם, כי כבר משבא לעולם הוא
רשע, ואז חרון בא עמו. ואין לך אדם מישראל
שאינו חייב בעשה, ועל מצות עשה אין עונשין
אלא בעידנא דריתחא, וכיון שחרון אף בא, נלכד
הצדיק על העשה. עיי"ש.